

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrta leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrta leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrta leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijakke velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrta leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrta leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrstopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši „gledališka stolba“. O pravištvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Vedno tista pesen!

Graška „Tagespost“ od 15. t. m. je priobčila ta-le dopis iz Ljubljane: „Nacional-klerikalni dnevnik se čudi, da je bilo v poslednjih praznikih v primeri s prejšnjimi leti tako malo tujcev v Ljubljani in na Kranjskem sploh. List si je menda le na tihem mislil, da je tega največ kriv pač on sam, in da bode tujcem težko da po vseči tukaj, dokler Nemce pretepajo do krvavega in jih zasramujejo.“

Nijsmo zapazili teh drobnih a tako zlobnih vrstic, v katerih je malo da ne toliko lažij kolikor besedij. V katerem „nacional-klerikalnem“ listu in v katerem nacional-klerikalnem dnevniku posebe se je prvič kdo čudil, da je bilo o praznikih tako malo tujcev v Ljubljani in na Kranjskem sploh (!)? Drugič, kako more Tagespoštini dopisnik, ki je očitno preneumen, da bi razumel, kar lahko potiplje s prstom, predrzniti se, da ugiplje, kar si kdo drug misli „le na tihem“ (!)? Kakošna budalost! V dveh treh vrsticah toliko nesmisla! Tekoj na to pa vražja hudobnost!

Nihče ne obžaluje bolj živo neredov, ki so sem ter tja dogajali se pri nas nego mi narodnjaki, ker nam je v resnici pri srcu čast naše dežele in blagost našega naroda, in ker pri vsakej takej priliki bridko čutimo, koliko treba še storiti, da se vzbudi in utrdi narodni ponos, narodna olika. Kaderkoli se je še primerilo, da je ljudstvo nepremišljeno pregrešilo se zoper postavljeni red, vedno so vse rodoljubne novine brez izjeme jednoglasno obsojale tako dejanje, kratkovidne ljudi svarile in jih prosile, naj se za Boga svetega ne spozablajo niti ne ostav-

ljajo zakonitega pota. Narodni listi niso zagovarjali ni prikrivali krivice, ali pripovedovali so zmerom le kar je bilo resnično, oni niso ničesa dodajali! Kako pa so o tacih slučajih ravnala glasila nasprotne nam stranke? Kako je poročala o pretepih nesrečnega spomina baš tista „Tagespost“ in ostala sorodna jej novinarska sodrga? Kdo je iz vsacega komarja hotel narediti slona, kdo je kričal, trobil in bobnal po svetu, da nij bilo čudo, če so naposled ljudje začeli poslušati?! Če bi bila naša dežela res diskreditirana na tujem, čemur pa mi odločno oporekamo, onda bi bili tega krivi le tisti farizeji, ki „nemško“ politiko delajo pri nas. To spričevalo jim vsak lahko da, ka so si prizadevali na vse pretege, da bi razupili Kranjsko deželo in jo spravili ob dobro ime! To se jim sicer nij posrečilo, a da se jim nij, to nji njihova — zasluga: svet pač svojim očem in ušesom več verjame, kakor lažnjivim izmišljotinam strankarskih pisunov, katerih geslo je: calumniare audacter, semper aliquid haeret!

Kako vendar postopajo o podobnih primerljajih drugé? Ali se ljudje nikjer drugé ne stepó, ali — na primer v nemških deželah nikdar iz vojnične stopi priprosti narod, ali se v Nemcih nikdar ne zgodi nobena surovost? O, počasi! Nij nam treba prebirati kronike ni zgodovine: kaj je bilo ondan v nemškeje dunajske okolici, ko so pokopavali bogatina Sothena? Ali si je moč misliti hujše surovosti? Dunajski sicer tako nesramni listi pa niso pretiravali, nego — zamolčali več kakor so povedali! Pa Dunaj morda še nij dosti „nemško“ mesto, — pogledjmo v okolico Berlinsko. Sloveči Berlinski pisatelj Pavel Lindau

je praznoval svoj rojstni dan in ob tem povodu odlično večjo družbo povabil v Schulzen-dorf poleg Tegla blizu Berlina. Mej gosti je bil mimo druge imenitne gospode tudi Bismarckov sin grof Wilhelm. Vesela družba je dobre volje jela in pila na zelenem travniku, kar pristopi tega travnika gospodar in za njim dva korenjaška hlapca in dva velika psa! Mož zahteva jasno in kratko pa nikakor uljudno, naj se pobere družba z njegovega zemljišča; noben prigovor ne pomaga in naposled pride do živahne obravnave s pestjo in kolmi! Poklicali so žandarma, pa se nij potegnil za gospódo, nego za kmeta! Listi so o tem poročali, ne moremo reči strastno temveč humoristično, ipak se je takoj oglasil jeden iz družbe in v novinah izjavil, da nij bilo sile! Se vé da, čemu pa vpiti, da je ljudstvo surovo, to nij za nikogar čast! Pri nas pa je to kaj drugčega. Pri nas je vsak tepež politična demonstracija in vsak človek, ki na kmetih dobi po grbi, je nolens volens „Nemec“. Kdo pri nas preganja in zasmehuje Nemce? Povejte ga Nemca, ki se mu je še kdaj kaj žalega zgodilo zaradi tega, ker je bil Nemec! Tisto preganjanje nemštva si je zgolj izmislila svojat, ki svoj renegatski žolc izliva v „Tagespost“ in take ustavoverne — posode.

Ali pa — morebiti sami ne pojmljete, gospóda, da še nij prišlo do tacega preganjanja na Kranjskeje? Ali bi vi smeli zavzeti se nad njim, če se spomnite tega, kar je bilo ón dan konstatirano pred sodnijo, kako „ponosni“ Nemci javno govoré o našem narodu in njegovem jeziku?!

Listek.

Gjuro Daničić.

(Životopisna črtica; sestavil M. Malovrh.)
(Dalje.)

To prav za prav ni prvi spis Daničićev; uže leta 1845 pisal je kratke sestavke v razne srpske novine. „Rat za srpski jezik“ mu je bila prva knjiga. Leta 1848 izdal je na Dunaji dva spisa naperjena proti V. Laziću. Razven tega napisal je še mnogo člankov, kajti od početka svojega delovanja na jezikoslovnem polji pa do l. 1865, v kojem je izdal kritiko Svetićevega „Ogledala“ in lekcijo o „Milošu Svetiću poetu“ ni iz roke del bojnega koplja. No smoter in delovanje mu ni rušenje, nego zidanje bilo. Uže 1850 l. izdal je na Dunaji knjigo „Mala srpska gramatika“. Onega istega leta priobči v dr. Fr. Miklošičevij „Slavische Bibliothek“ I. Wien 1851. članek pod naslovom „Nešto o srpskijem akcentima“. — Svoje študije o srpskem naglasu počete v Miklošičevij

Slavische Bibliothek nadaljeval je v „Glasnika“ VII. i IX. knjigi.

Slavische Bibliothek pretresa imena ženskega, a v Glasniku imena moškega spola. Preselivši se v Zagreb priobčil je v „Radu jugoslavenske akademije znanosti in umetnosti“ več razprav tičočih se naglasa in sicer: v VI. knjigi pretresa glagole, v XIV. adjektiva. Zvršil je te študije v XX. knjigi Rada z imenitno razpravo „Prilog za istoriju akcentuacije hrvatske ili srpske“. — Naglas je gotovo najtežji delj cele slovnice a Daničićeve študije so po Novakoviću ¹⁾: „s ogromnim trudom i s divnom tačnošću izveden pregled sviju vrsta pojava akcentovanja u rečima po razlici akcentata, reči i slogova.“

Tedaj, ko se je jel z naglasom baviti, izdal je še drugo razpravo pod naslovom „Razlike izmegju jezika srpskog i hrvatskoga ²⁾“. Kakor se vidi je v tem času

¹⁾ Srpska Zora 1878.

²⁾ Glasbenik društva srpske slovesnosti IX.

Daničić bil pristaš poznate teorije dr. Fr. Miklošića, koja je slednji najtočneje takole formuliral: „Die östliche zone des serbischen umfasst Sirmien, den Banat, Nordserbien, die Resava, Ost und Altserbien; die westliche zone begreift in sich Crnagora mit der Bocche die Cattaro und Nordalbanien, Ragusa, Hercegovina, Bosnien, dessen katholische bevohner jedoch chorvatisch sprechen, und einen theils Slavoniens: hieher gehören auch die Serben Ungarns. — Chorvatisch wird gesprochen in Istrien, im Küstenlande, in Dalmatien nördlich von der Narenta, von den katholischen Bosniens und der Herzegovina, der ehema'igen Militärgränze und Slavoniens; ferners von den in mehreren comitaten des westlichen Ungarn angesiedelten, von den Leitha-, Marchfeld- und Thaya-Chorvaten Niederösterreichs und den in Mähren wohnenden. Zu diesen kommen noch die Chorvaten Unteritaliens. Man unterscheidet demnach, indem man die Serben und die Chorvaten zusammenfast, eka'ci, ijekavci

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 21. junija.

Vlada je ukazala, da ima **Brnska** mestna občina z novim šolskim letom v Brnu osnovati češko ljudsko šolo. Zato stoka „D. Ztg.“, da bode glavno mesto moravsko kmalu „čehizirano“.

Hrvatski sabor je včeraj pričel zadnje zasedanje saborske periode 1878—81. Zasedanju je odmerjen kratek čas, kajti saboru se bode predložila samo novela volitvenega reda. O zdanjem saboru, kateremu poteka dōba, piše „Obzor“: „Bilo bi možebiti uputno povuči konačno bilancu o tom trogodišnjem poslovanju hrvatskoga sabora; nu to prepustimo mirnom dušom našim čitateljem, koji će lasno uviditi, da za nove ustavne ere nije dan od hrvatskih sabora nemože izkazati tako neznatnih i slabih rezultata svoje radnje, kao što ovaj, komu sada iztiče trogodišnja perijoda. Svakogodišnji indenniteti i proračuni; opetovano produljenje i konačna revizija nagode, te napokon občinski red za gradove, to su bili poslovi oko kojih se je tri godine najviše kretalo saborsko poslovanje.“

Vnanje države.

Črnogorski notranji minister je izdal ukaz na vse poglavarje okrajev mejecih na Boko Kotorsko; ta ukaz se glasi: „Gospod kapetan! Znano vam mora biti, da je avstro-ogerska vlada sklenila v Boki Kotorskej mejecet na Črnogoro izvesti deželno barmbovski zakon. Vsaka država ima pravico prebivalstvu svojega ozemlja naložiti vojaško dolžnost, katero ima prebivalstvo tudi izpolnjevati. Avstro-Ogerska pa je pri vtelesenji Boko Kotorske s podpisom odrekla se tej pravici z nadejo, da bode tamošnje prebivalstvo vselej samo pripravljeno braniti svojo ožjo domovino, zato je tudi njega službo omejila samo na deželno brambo in še celo to dolžnost ublažila z ozirom na posebne razmere Boko Kotorske. Zato se mora zavolj tamošnjega prebivalstva globoko obžalovati, ker se opazujejo nekaka znamenja, iz katerih se da sklepati, da se ne namerava mirno udati zahtevanjem, ki se do njega stavijo. Obžalovati je to z jedne strani zategadelj, ker se postopanju avstro-ogerske vlade ne more nič očitati in z druge strani zato, ker so razmere onega kraja take, da vsak nepremišljeni korak lahko spravi Boko Kotorsko v sovraštvo k Avstriji in do boja mej močnejšim in slabšim, v katerem pa bi bila Boka Kotorska popolnem uničena. Nam je sreča in blagost tega prebivalstva preveč pri srci, nego da bi dovolili, da bi se prebivalstvo tako ali tako dalo zapeljati k takemu koraku, čegar posledice bi bile tako nesrečne, da bi prebivalstvo za dolgo zgubilo svojo važnost, ali pa celo za zmirom. Strogo vam tedaj nalagam, da v svojem okraji pazite na

vsak dotičen dogodjaj ter pri vsakej priliki prebivalstvo sosednje Boko Kotorske seznanite z intencijami našega kneza. Posebno pa mu naglašajte, da bode črnogorska vlada mirno gledala, če se bode prebivalstvo uprlo zoper uvedenje vojaške dolžnosti in da od nje nij pričakovati pomoči, ni obrambe. Ako pa bi kdo iz vašega okraja prebivalstvo Boko Kotorske z lažmi ščuval na upor, tedaj imate z njim postopati kot s sovražnikom Črnogore in Boko Kotorske, ker bi vam tako čšuvanje delalo neprilike a Boklianom bil bi to pogin.“

V **Bolgariji** vlada zmirom bolj ostro in čedalje z večjo silo pritiska na opozicijo. Peterburgskemu „Golosu“ poroča njega vestni dopisnik iz Sofije: Knez je izdal ukaz, s katerim odreduje ostre naredbe zoper opozicijsko liberalno novinarstvo. Izdal pa je še neki drug ukaz, ki grozi „neposlužnim“ (to je takim, kateri kneza ne smatrajo nezmotljivim) uradnikom z vojnim sodiščem. Zato je veliko uradnikov popustilo službe. Ker je bil urednik liberalne „Nezavisnosti“ v uječo vržen, popustil je Milarov, sekijski načelnik v vnanjem ministerstvu, svojo službo ter prevzel uredništvo temu listu. Dalje je ukazal knez, da bode povsod pri volitvah navzočen jeden oficir, „da gleda na red pri volitvi“. Temu dopisniku, ki bode zdaj iz Bolgarije iztiran, dejal je eksarh Josip: „Za nekoliko časa moramo popustiti ustavo, da kaka tuja vlast ne zasede Bolgarije“.

Cankov in Karavelov sta poslala Ignatjevu brzovavko. „Našo, od carja Osvoboditelja nam podarjeno svobodo hoče se nam s silo vzeti. Prosimo vas, predložite našo tožbo carju“. Blizu jednako brzovavko so vodje liberalne opozicije poslali Gladstonu.

Iz **Filipopolja** se piše: Znamenja se množe, ki potrjuje misel, da se dopust našega guvernerja naslanja na resen političen motiv. V Yildiz Kiosku in na visokej porti smatra se stvar bolgarskega kneza za zgubljeno, če se mu tudi na potovanji posreči dobiti večino za svoj vladni program. Možje, stoječi denes na čelu opozicije v Bolgariji, morebiti, da so res slabi ministri in državniki, a oni so žilavi branitelji liberalnih institucij na katere je knez pri svojem nastopu prisegel, oni so bili uže takoj s početka zoper kneza, ker nij njih rojak. Cankov in Karavelov sta tudi najiskrenejša pospeševatelja občebolgarske ideje in ne more se odrekati, da sta stopila s čestiteljnim knezom Aleksandrom Vogoridesom v dotiko, ker evropske vlasti nehejo nič slišati o pozvanji kakega družega evropskega princa na bolgarski prestol na mesto Aleksandra Battenberga. Tajni dogovori mej vodjami bolgarske opozicije in knezom Vogoridesom so uže tako dozoreli, da se porta uže pripravlja na slučaj, ko se bode hipoma razvilo občebolgarsko vprašanje. V tukajšnjih in tudi Sofijskih bolgarskih krogih računa se z gotovostjo, da porta ne bo mogla zavirati razvijanja občebolgarskega vprašanja,

vlasti pa ga tudi ne bodo zavirale, če se bode izvršilo v okviru notranje, domače zadeve. Aleksander Vogorides ima v Vshodnej Rumeliji močno stranko a opozicija v kneževini ima dosti sredstev, da mu tako tudi ondi pridobi. V krogih turške vlade pa mnenje prevladuje, da bi v onem slučaju za Turčijo najboljše bilo, da Vogoridesa kot svojega zaupnega moža predlaga za prestol zjedinjene Bolgarske.

Vsi **rumunski** ministri so dali ostavko. Pravi se, da bode novi kabinet zložil Rosetti ali Ivan Bratianu. Ministri so baje odstopili zavolj dunavskega vprašanja. Demeter Bratianu je namreč hotel udati se, da bi Avstrija predsedovala v „commission mixte“, a zbornica ga nij podpirala, ker brani neodvisnost Rumunije.

V **Marseille** je prišel 17. t. m. jeden oddelek vojakov iz Tunisa, katerega so Francozje navdušeno sprejeli. Ko so ti francoski vojaki defilirali skozi republikansko ulico, čulo se je žvižganje iz stanovanja italijanskega kluba. Vojake spremljajoče ljudstvo je to tako razdražilo, da so se silo sneli italijanski grb s hiše italijanskega kluba, ki si je hotel svojo jezico zbog zmage Francozov v Tunisu na tak način ohladiti. Marseillski prefekt pa je italijanski klub razpustil in zaključil. Dué 19. t. m. zvečer pa so se v Marseillu krvavo spoprijeli Italijani in Francozi. Baje da je 8 mrtvih in 23 ranjenih. Mestni zastop ima neprenehoma sejo. Preiskava se je pričela.

Dopisi.

Iz **Litije** 18. junija. [Izv. dop.] Kadar smo mnogo stvari doživeli, se oziramo radi z nekako zadovoljnostjo v preteklost. Da bi pa v prihodnost gledali ter kombinirali celo take stvari, ki nijso mogoče, tega daru nam Bog ni dal. Zato pa imamo tacega proroka v svojej najbližnji okolini. In ker do pasjih dnij uže nij daleč, šel je ta prorok svojemu gospodu pot pripravljat. Blagor tistim, ki mogó biti deležni teh prorokovanj, kajti vsak ne more biti tako srečen. Šel je pa naš prorok v tiho vas, kjer se je nekđaj hladil in krepečal njegov gospod pri mladej gazdarici. Postal je otožen. Nehoté ga je obšla misel, kako je bilo tedaj vse drugače, ko je bil še „ein frommer knecht“ svojega gospodarja. Sedaj pa je ostal sam, kakor berač na semnji, njegovega gospodarja pa je nemila osoda prognala iz naše dežele. Vinski duh ga zbudi iz teh tožnih mislij, čelo se mu razvedri, ponosno gleda na majhno četo, nekako skrbno se ogleduje, genij njegovega gospodarja plava nad njegovo glavo; prorok pa gleda v najbližjo prihodnost, ter s proroškim glasom svari družbo obstoječo iz dveh možakov: „Weh dem, der jetzt umschlagen wird! Jetzt kommt ein liberales ministerium

und ikavci. Die ikavci sind jedoch nicht alle Chorvaten, čakavci; es giebt auch ikavci, die rein serbisch sprechen, nur dass sie asl. e durch i ersetzen; diese haben mit den Serben dieselben sitten und gebräuche, während andere, abgesehen von einzelnen ihnen eigentümlichen ausdrücken, auch in der betonung vom serbischen abweichen. Dieser unterschied der ikavci wird wol dadurch veranlasst sein, dass sich die ersten früher serbisirten als die letzteren; što su se, wie Vuk sagt, Bunjevci i Bošnjaci odavno posrbili, a vsi drugi dvenije. Wer die Nachrichten des Constantinus Porphyrogenitus über die wohnsitze der Chorvaten und Serben mit der geographischen vertheilung der ijekavci und ikavci zusammenhält, wird geneigt sein anzunehmen, dass die letzteren Constantins Chorvaten, jene Serben sind. Gestert wurde das verhältnis durch die wanderungen der Serben, namentlich seit der begründung der türkenherrschaft in Europa, und durch jene unwiderstehliche assimilationskraft

des serbischen volkes, wodurch im westen Chorvaten im süden Škipetaren, allenthalben Wlachen (Rumunen) und im osten und südosten Bulgaren serbisirt worden sind. Die Chorvaten sind überall katholiken geblieben; dasselbe mag auch von den Serben gelten, zu denen jedoch durch einwanderungen vom osten her die grichische kirche vor drang ¹⁾. To je Miklošičeva teorija znanstveno še do zdaj neovržena. Plemeniti možje obeh bratovskih narodov pak, iz svetega in spoštovanja vrednega rodoljubja jeli smatrati ta dva jezika zsradi velike srodnosti jednim jedinim veleč: „jezik srpski ili hrvatski“ ²⁾. Daničić irekel je o tem vedno veljavne besede, koje njegov plemeniti značaj lepo karakterizirajo. Ne morem

¹⁾ Miklošich Vergl. Gramm. I. 2. Aufl. 1879. pag. 391, 392.

²⁾ Es möge noch bemerkt werden, dass mir serbisch und chorvatisch als zwei sprachen gelten, und ich den ausdruck jezik srpski ili hrvatski für falsch halte. Mikl. op. cit.

si kaj, da bi jih sem ne postavil: „Ja mislim — veli Daničić — da ne može biti drugo nego da su Srbi i Hrvati jedan narod, samo imaju dva imena Istina, može nekome biti teško, kad ga ko zove drugim imenom nego što se on sam zove; ali vodje ne biva teško samo jednoj strani, nego isto tako i drugoj; to bi već moglo tegobu prilično olakšavati, a još bi se više vlakšala kad bi se uzimalo na um, da je nju sama iztorija našega naroda sobom donijela, te pripada megu toliko druge nevolje narodne, koje nam valja junački podnositi dokle ih ne ukinemo, a koje se ne ukidajo nikakvim rasprama, nego velikim istorijskim djelima. Da taka djela može narod činiti, o tome nam valja raditi . . . ³⁾

Tako govori Srb o Hrvatih; kako Hrvat o Srbih govori lahko vsak vidi, kdor pre-

³⁾ Dioba slavenskih jezika, iz lekcija dr. Daničića. Biograd 1874. pag. 7.

an's ruder und Vesteneck ist in sechs monaten landespräsident von Krain.“ Če rečemo, da sta bila omenjena možaka učitelja, rekli smo več, kakor je bilo treba. Častiti bralec pa naj zve, da je omenjeni prorok c. kr. uradnik, ki je bil svoje dni trabant viteza Vestenecka. Da temu se vé da nij nič ležeče na vladi Taaffejevej, da hoče on menda sedanjega deželnega predsednika odstaviti, ter Vestenecka poklicati na njegovo mesto, to se iz tega lahko razvidi. Vendar pa nas mora csupniti, da sme c. kr. uradnik hujskati ter terorizirati ljudi, s katerimi nič nema opraviti. Zopet nov dokaz, kako „nepriustranske“ uradnike imamo! Pred onim prorokom pak svarimo vsacega poštenega človeka in zato radi ustrezemo z njegovo natančno adresno.

Iz Lokve 19. junija. [Izv. dop.] (Še enkrat Lapajnetove pisanke. Nov slovensk šolski tist. Konec sveta.) Da sem odkritorčen, moram reči, da mi je bilo všeč, ko sem čital v 129 l. „Slovenskem Narodu“ odgovor vodje na meščanski šoli v Krškem, g. J. Lapajnetu g. Tonetu Brezovniku. Zdelo se mi je namreč uže koj prečitavšemu g. Brezovnikov dopis, da se godi g. Lapajnetu krivica, če se misli o njem, da je neprijatelj Musilovih pisank, da išče pri svojih dobička, da hrepeni po slavi ter po nepotrebnem obira šolske nadzornike. G. Lapajne je g. B—u. uže sam dobro odgovoril, a naj se mi dovoli, da i jaz par vrstic spregovorim o tej stvari.

Da ima g. Brezovnik prav meneč, da je grdo, če učitelj pri svojej deci dobička išče, to je čisto naravno; isto tako odobrujem njegov izrek, da „za otroke je najboljšje jedva dovolj dobro“. Toda motil bi se, kedor bi mislil, da g. Lapajne pri svojih knjižicah dobička išče ter da so le-te slabe. Vrlemu temu možu, jednemu najboljših izmej slovenskih mlajših učiteljev brezvestne dobičkarije pač nij očitati! Lapajnetu samega stane 100 pisank 1 gl. 10 kr., a prodaja jih po 1 gl. 20 kr.; ali se to pravi iskati dobiček? In navzlic svojej nizkej ceni so Lapajnetove pisanke dobre, v čemur mi lahko pritegne vsak, kdor jih je videl. G. Lapajne se je mnogo let trudil, da smo dobili slovensko blago za slovenske otroke. Mislim, da je prvi nagovarjal domače trgovce, naj pisanke s slovenskim napisom založe, a nobeden nij hotel tega storiti. Winklerja v daljnem Brnu je bil vendar (menda 1876. l.) za to pridobil. Ker so pa učitelji iz tega dalnjega kraja vendar le malo naročevali, poskusil je

vrli učitelj in iskreni rodoljub sam nevarno podjetje — založbo slovenskih pisank — toda stoprv potem, ko mu založniki dobrih nemških pisank (Musil i. d.) nijso hoteli ustreči. Toda jedva vtaknovši veliko novcev v to stvar, videti je moral g. Lapajne, da sta Grubauer in Musil izdala to blago — v slovenskem jeziku! Da nam je zdaj toliko dobrega blaga, očitvidna je zasluga g. Lapajnetova, ker on je dal sè svojo založbo Grubauerju in Musilu pogum. Da g. Lapajne pri svojih pisankah dobička nema, kaže vrhu uže omejenega tudi to, da svojega blaga kaj malo proda, skoro samo na Primorsko nekoliko, če sem dobro informovan. In vendar bi bila naša sveta dolžnost, da podpiramo svoje ljudi, osobito take, ki se v vsakojakem obziru trudijo za milega našega naroda razcvit. Roko na srce, gospoda, pa mi povejte, je-li prav, da dobiček dajemo — Nemcu, dotim brata zanemarjamo? Je-li prav slabe namene spotikavati ljudem, ki se potezajo za nas; ali z obiranjem kažemo hvaležnost g. Lapajnetu, temu neustrašnemu boritelju za narodno našo stvar, temu talentiranemu mlademu možu, ki neumorno deluje v blagor slovenskega šolstva!? Upam, da se vsaj v bodočnost popravi, kar se je grešilo v minulosti. In ako se to godi, dosežen je namen teh vrstij!

Radosten sem čital v 132. listu „Slovenskega Naroda“ dopis „S Pohorja“, kateri jih za me laskav, ker odobruje misli, ki sem jel sprožil v svojem dopisu „S Primorskega“ na binkoštno nedeljo v „Narodu“. V prošneh imenitne stvari nadejam se, da se mi še kak tovariš oglasi, ker, saj veste, da več očíj več vidi, in več glav več vé. Bog daj, da bi se moje in dotičnega dopisnika želje izpolnile ter bi dobili pedagoški list, ki bi nam povsem ugajal.

Končno še par vrstic vam, gospod urednik! Lepo ste naredili, naznanivši o dr. S. Abramsenovem prorokovanji, da bode v dan 31. oktobra t. l. — konec našega svetá! Ljudje, vsi zbegani (Da bi bili mej „Narodovimi“ čitatelji taki svetaci?! Kaj pa mislite? Ali se ne bojite kazenskega zakona! Ur.), ne vedo, kaj bi počeli radi nemile osode, ki nas čaka ta dan. Nu, nekaj nas je tudi tukaj bolj „korajžnih“. In ti smo sklenili, da bomo tisto osodepolno noč nekaterim bouitelijam dobrega istrskega refoška pogledali na dno, ker hočemo „in dulci jubilo“ preseliti se na drugi nam neznani svet.

I. L. Gradimir.

Domače stvari.

— (Gospod Onderka) je iz Idrije prestavljen v Příbram. Idrijske narodnjake je ta novica tako — prestrašila, da so nam jo naznanili po telegrafu in vsi zmešani pristavili: Živio grof Falkenhayn!

— (O Žumberku.) Hrvatska deželna vlada je na Dunaj poslala hrvatskega zgodovinarja Radoslava Lopašiča, da bode cislejtanskej vladi razložil na temelju listin, ka je baje povsem neopravičeno zahtevanje, naj se Žumberk zopet spoji s Kranjsko, kamor je spadal nekdej. G. Lopašič je o tej stvari priobčil imenitno razpravo v „Viencu“, ki se radi tega Žumberka zelo huduje nad „cislajtanskim nemškim gladom“!

— (Vabilo.) Na dan sv. Petra, to je 29. t. m. popoldne ob 3. uri, bode pri g. graščaku Edvardu Dolencu v Orehku seja začasnega odbora postonjskega okrajnega kmetijskega društva, h katerej se uljudno vabijo vsi gg. odborniki.

— (Iz Toplic.) V Slatino poleg Rogatca je prišlo zdraviti se letos do 15. t. m. 273 osob, v Krapino pa do 14. t. m. 406 osob, v obče več, nego-li jih je bilo tam lani o tem časi.

— (Avstrijski antropologi in prazgodovinarji), ki so pred dvema letoma prvokrat zborovali v Ljubljani, se letos v 12. in 13. dan avgusta snidejo v Solnogradu, kjer muzej hrani veliko zbirko imenitnih prazgodovinskih stvari, ki se po gostem nahajajo na Solnogradskem. Pri tem shodu bode predaval tudi naš rojak g. prof. Müllner. Nekoliko dni poprej, od 8. do 10. avgusta, bode nemški antropologi zborovali v Regensburgu.

Listnica opravišstva. G. T. P. v Trojani. Vaša naročnina poteče 20. septembra t. l.

Poslano.

Odprto pismo g. Josipu Petelinu, županu v Preserji pri Borovnici.

Srečni ste res, da se Petelin pišete, ker zato lahko na moje ime dolgove delate in pivo na upanje jemljete pri Kozlerji. Čudno je pa to, da vi še svojega krstnega imena ne poznate, ker vi ste Jože Petelin, pivo je bilo vzeto pa na ime Janeza Petelina, in to sem jaz, tem bolj, ker ste se zmotili celo za svojo domačo vas in je pri Kozlerji podpisana vas Podpeč št. 18, ne pa Préser. Bodite torej tako dobri, če boste še kedaj pivo točili na Žalostnej gori, vzemite ga na svoje ime, ne pa na moje, da vsaj pivo ne bo žalostno, če je uže gora žalostna. Če se pri županskih opravilih tako lahko zmotite, kakor ste se pri tem, potem je žalostna tudi občina, ki ima vas za župana.

V Podpeči, 18. rožnika 1881.

Janez Petelin,
gostilničar.

(362)

bere nekrolog Petranovičev pisan od slavnega predsednika jugoslovanske akademije dr. Fr. Račkoga¹⁾.

To so pravi rodoljubi, kojim so v geslo pesnikove besede: sveto služimo svetej domovini. Kaj pa naj potem nepristranski človek sodi o onih hrvatskih nihilistih, kojih osnovatelj je hotel svoj narod za dve sto tisoč goldinarjev prodati,²⁾ a kojih sedanji kolovodja se drzne o bratovskem narodu pisati tako-le: „Slavoserbi su smetje naroda, vrsta ljudi, koji se prodavaju svakomu tko i po što ih hoće, i svakomu kupcu davajo Hervatsku u nametak . . . Da bi Slavoserbi imali iskru uma i poštenja, oni ne bi bili Slavoserbi, a da bi imalu iskru otačbeničtva, oni ne bi bile izdajice naroda hervatskoga!“³⁾

Da se upliv te stranke bolj in bolj širi, i to osobito mej mladino, je prava sramota

za Hrvate. Jaz sem o tem vprašanji obširneje govoril nego sem iz početka nakanol, a to zaradi tega, da se vidi, kje so pravi rodoljubi!

Vrnimo se zopet k našemu Daničiču in njega književnim delom. — Leta 1860 spiše „Srpska deminucija i augmentacija“¹⁾ koji spis je pozneje povsem predelal ter izdal z naslovom „Osnove srpskoga ili hrvatskoga jezika“.

V Belgradu izide l. 1858 „Srpska sintaksa“, s koje se je tako rekoč nova doba za slovniške študije počela. I. Bošković priobčil je baje jako častno izjavo Miklošiča in Schleicherja v svojej knjigi „Prilogi za poznavanje sadašnjega stanja srpske gramatike“²⁾. — St. Novaković³⁾ piše o sintaksi: „U toj knjigi Daničić je obradio padeže, doista najka-

rakterniju i najbogatiju sintaktičnu stranu srpskoga jezika. Sva značenja, koja padeži s predložima i bez predloga, u raznim mogućim priklima njihove upotrebe u jeziku imaju, izradjena su u „Sintaksi“ i nežno i potanko po obilatih izvorima narodnih umotvorina i boljih starijih (ne izostavljajući ni srednji primorski period, pisan latinicom) i novijih književnika, s kojima gde gde i staroslovenski tekstovi druguju. Uza svako pravilo sleduje moštvo primera, u kojima se ne samo vidi potvrda pravila, nego u kojima su dati svi mogući praktični živi varijanti, koji se (kao što je prirodno) ni u najpotpunije pravilo ne daju svi pokupiti. — Sintaksa je Daničićeva za padeže bez predloga i s predlogima prava blagajnica sviju mogućnih obrta srpskoga jezika, kojom bi se stiliste, pesnici i pisci naši mogli do volje služiti, kad bi umeli i marili. Danas to vrlo malo njih čini, i čast im zato.“

(Dalje prihodnjić.)

¹⁾ Rad, XXX. pag. 193.

²⁾ Wurzbach. Biograf. Lexicon. XIII. 440.

³⁾ Starčević. Nekoliko uspomene. 28. 32.

¹⁾ Glasnik, XII.

²⁾ Biograd 1867. pag. 7. 8.; tudi v „Orlu“ 1876. pag. 40. Te knjige nij v Zagrebu dobiti!

³⁾ Srpska Zora. 1878.

Učenec ali praktikant

se takoj sprejme v prodajalnici mešanega blaga
Josipa Erratha
360—2) v Mokronogu na Dolenjskem.

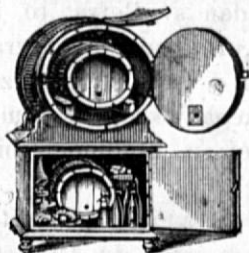
Poletno stanovanje.

Dve snažni sobi s kuhinjo v Ljubnem blizu
Podnarta. — Kaj več se zve pri meni.

Josip Tavčar,
mežnar na Brezjah.
(338—3)

Vseobčne ledenice

od
AUCHMANNA & Co. v GRADCI.

Novo! Novo!

Prekosé v vsakem oziru
primitivne ledene omare, ne-
obhodno potrebne za hote-
liere, krčmarje, restavrate-
re, konditorje, bolnice, zasob-
nike itd., elegantne, trpežne
in cene. Vsak dan se po-
rabi za 5 kr. ledu; ledenica
se napolni vsakih osem dni
enkrat. (337—3)

Natančneje se zve pri Auchmannu & Co. v
Gradci ali pri našem zastopniku Albert Trin-
kerji. v Ljubljani na kongresnem trgu.

Dr. Sprangerjeve kapljice za želodec,

prporočane od zdravniških avtoritet,
pomagajo takoj, če ima človek krč v želodci, migréno,
feber, ščipanje po trebuhu, zaslinjenje, slabosti, če ga
glava boli, če ima krč v prsih, mastno zgago. Telo
se hitro sčisti. V bramorjih razpusti bolezensko tva-
rino, odvajajoč črve in kislino. Davci in tifusu vza-
mejo vso zlobo in vročino, če se zavživajo po 1/2
žličke vsako uro, ter varujejo nalezljivosti. Človeku
diši zopet jed, če je imel bel jezik. Naj se poskusi z
majhenim ter se prepriča, kako hitro pomaga to zdra-
vilo, katero prodaja lekarnar g. J. Svoboda v Lju-
bljani, a flacon 30 in 50 kr. av. velj. (247—12)

Banka in menjalnica
HOFFMEISTER & COMP.,
Wien, Ottakring, Hauptstrasse 3 (v lastnej hiši).
Podružnica: I., Wipplingerstrasse 45.

Kupujejo in prodajejo se

vse vrste vrednostnih papirjev, rente, obligacije, srečke
zastavna pisma, delnice, domače in tuje valute, srebro
in zlato.

Posejajo se na vrednostne papirje po polni
kurznej vrednosti. Eksotične in v kurzem listu ne
zaznamovane efekte plačujemo dobro.

Borzna naročila

se točno izvršujejo ter kupljeni papir sami za čas
pridržimo. (345—3)

NAJBOLJŠI
PAPIR ZA CIGARETE
JE
LE HOUBLON
FRANZOSKI IZDELEK.
!! SVARI SE !!
PRED PONAREJEVANJEM.

Ta papir je pravi samo tedaj, ako ima vsak
list znamenje LE HOUBLON
in vsak karton spodaj stoječe varstveno
znamenje in signaturo.

Cawley Henry
Propriétaires du Brevet.
CAWLEY et HENRY, jedini fabrikantje PARIS.

(153—6)

Dunajska borza 20. junija.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	76 gld. 95	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	77	80
Zlata renta	94	15
1860 drž. posojilo	132	80

Akcije narodne banke	820	—
Kreditne akcije	353	70
London	117	10
Srebro	—	—
Napol.	9	29 1/2
C. kr. cekini	5	50
Državn. ma. ke	57	05

Tuči.

20. junija:
Pri Stenu: Maher iz
iz Gradca — Martin iz
Berlina. — pl. Loehr z
Dunaja.
Pri Malici: Bajardi
z Dunaja. — Stern iz Ka-
niže. — Fritsch iz Trsta.

Mala hiša

z velikim dvoriščem ali vrtom in širocimi vratmi
za vozove na St. Peterskem predmestju, na Po-
ljanah ali v Gradišču, se na več let v najem
vzame ali pa tudi kupi.
Ponudbe naj se oddajajo v F. Müllerjevem
„annoncebureau“.
(363—1)

Novejše sodbe zdravniških avtoritet o FRANZ JOSEF' BITTERQUELLE,

(Fran Josipova grenka voda),

priznana najboljšej od vsake druge grenke vode.

Prof. dr. Alojzij Valenta, vodja deželnega zavoda
za bolne, norišnice in porodišnice v Ljubljani:

„Fran Josipova grenka voda obnese se, povžita od 150—200 gramov, kot prijetno
in ne prehitro razpuščajoče sredstvo. Razen tega ima pred drugimi rudninskimi
vodami, ki so za čiščenje čreves, še to prednost, da to svrhu doseže lahko in se
bolnik ne čuti neprijetno. V Ljubljani, 1. junija 1880.“

Prof. dr. A. Breisky, Praga: „Fran Josipova grenka voda zavzima
se jo po malem tudi dolgo časa použiva, odlično mesto med drugimi grenkimi
vodami. Praga, 19. avgusta 1879.“

Štabni nadzdravnik dr. Ferd. Haueisen, Ljubljana:
„Uže čestokrat omenjene prednosti te vode so se dobro obnesle tudi pri rabljenju
v oddelkih. C. kr. vojaška bolnica, 7. aprila 1879.“

C. kr. vodja bolnice dr. Lorinser, Dunaj: „Pozornost vzbuja Fran-
tem, ker ima prijetno lastnost, da gotovo upliva, tudi če se jo zauživa samo malo,
in ne dela nič nadelžnostij. Dunaj, 1877.“

C. kr. občna bolnica, Dunaj: V. med. odd. Prof. dr. Drasche. —
jenji v želodci in črevesu, boleznih na pljučah, zapetjih, neslasti do jedi, pri vredih,
zlatelj žili in ženskih boleznih. Dunaj, 1878.“

Prodaje: Peter Lassnik, J. Luckmann in lekarni Viljem Mayr in
(365—1) G. Piccoli v Ljubljani,
ter vse lekarne in zaloge rudninskih voda. Opise te vode itd. pošilja
zastonj razpošiljevalno vodstvo v Budapešti.

Razglas hranilnice in zastavljavnice ljubljanske.

Urad kranjske hranilnice bode zarad sklepanja računov za
I. semester 1881

od 1. do 15. julija 1881

in urad zastavljavnice

od 30. junija 1881 do 15. julija 1881

zaprt.

Ravnateljstvo hranilnice in zastavljavnice.

V Ljubljani, dne 17. junija 1881.

(357—1)

OGLAS!

OGLAS!

Da bode našim prečestitim naročnikom v Avstro-Ogerskeji bolj priročno, osnovali smo s 1. majem 1881
pod firmo

VOGEL & Co.,

Wien, II., Untere Augartenstrasse 33.

podružnico, kjer so razstavljeni za prodaj naši

lokomobili, mlatilnice

in vse drugo kmetijsko orodje,

ter prosimo p. n. kupujoče občinstvo, naj se tja obrne, kadar kaj potrebuje.

Zmožnost konkurirati — ne samo kar se tiče tehnike in moči, ampak tudi solidnega dela
ob porabi najboljše tvarine in kar se tiče prilično manjše cene — to so najboljše prednosti
naših izdelkov.

Natančneje prinašajo naši ceniki s podobami, katere pošiljamo na željo zastonj in franko.
Dunaj, dne 1. maja 1881.

VOGEL & Co.,

fabrika za stroje, livarna z železom in izdelovatelj kotlov
v Neusellerhausen-Leipeigu.

(324—4)